

Supplement

til

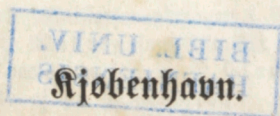
Kjøbenhavns Universitets Aarbooger.

Red

H. P. Selmer.

N°. 1, for 1848.

B. U. H.

I Kommission hos Universitetsbehandler C. A. Reitzel.

Lugt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

Supplement

III

Abhandlung von

K. N. N.

1818

G. P. Schum.

N. 1, 1818

K. N. N.

**BIBL. UNIV.
HAFNIENSIS**

Commission for University Booksellers & Printers

Printed by the University of Copenhagen

Overfigt over Aaret 1848.

Dverbestyrelsen. Aarets vigtigste Begivenhed maa uden tvivl den Forandring ansees for, at som Følge af de i Marts Maaned indtraadte politiske Omstiftelser den hidtilværende Dverbestyrelse, den kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler, opløstes og afløstes af et Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet, der omfatter ej alene, som hin, alt den højere Undervisning Vedkomnende, men tillige baade hele det lavere Undervisningsvæsen og Kirkevæsenet, altsaa alt hvad der hidtil havde forteret under det forrige danske Kancellis 1ste eller gejstlige Departement, og derhos flere andre Gjenstande, som tildeels havde staaet under anden Bestyrelse. Efterat nemlig under 23de Marts Sognepræst paa Holland Mag. art. D. G. Monrad var bleven udnævnt til Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, blev under 28de næstefter den hidtil som 1ste og bestyrende Medlem af Direktionen fungerende Konferentsraad Engels-toft allernaadigst fritaget for denne Funktion (og derhos benaadet med Dannebrogens Storkors) og Direktionens 3die Medlem Professor Kolderup-Kroefvinge i Naade og med Bibehold af sin Gage som Pension entlediget fra denne Stilling, hvorimod Direktionens 2det Medlem Konferentsraad Hansen indtraadte under Ministeriet som Departementschef.

Ved efternævnte kongelige Beslutninger ere Ministeriets Virkekreds og Forretninger nøjere bestemte og fordelte saaledes: ifølge Beslutning af 18de Maj skal Ministeriet bestaae af 2 Departementer, det 1ste for Gejstligheden og Alt hvad dertil hører, det 2det for samtlige med saavel det højere som det lavere Undervisnings- og Skolevæsen forbundne Anliggender. Ved en anden Beslutning af samme Datum blev det store kongelige Bibliothek, og det kongelige Musæum for Naturvidenskaberne henlagte under Ministeriets Dverbestyrelse, navnlig igjennem dets 2det Departement, og ved en senere af 22de Juli ligeledes Gehejmearkivet.

Til Chef for 2det Departement blev under 18de Maj allernaadigst udnævnt 2det Medlem af den forrige Direktion Konferentsraad J. D. Hansen. Ved kongelig Beslutning af 5te Juni bestemtes angaaende Kontorerne, at under 1ste Departement skal henhøre et saadant, under 2det Departement tvende Kontorer, det ene for det højere, det andet for det lavere Undervisningsvæsen. Til Chef for 2det Departements første Sekretariat udnævntes allernaadigst under 1. D. Chefen for det forrige 2det Expeditionskontor under den opløste Direktion Auditor A. C. P. Linde, og til resp. Fuldmægtig og Kancellist i samme de ligeledes under Direktionen i samme Egenkab ansatte C. D. G. Brücker og J. S. W. Verlauff.

Som bekendt blev ved Ministerforandringen i November Mag. Monrad afløst af Professor Dr. Philos. J. N. Madvig som Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, ligesom Professor i Theologien Dr. H. N. Clausen indtraadte som Minister uden Portefølje, dog med Bibehold af sin Professorphost.

Universitetet. For dette har Aaret medført trede vigtige ny Lovgivninger, som alle i længere, tilbøls i meget lang Tid, havde været paatænkte og forberedede, nemlig det under 11te Februar udkomne ny Reglement for Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet, og de tvende Plakater af 10de August angaaende Indretning af en statsvidenskabelig Examen og angaaende en forandret Indretning af Magisterkonferencen. I nær Forbindelse med Anordningen af den nysnævnte Examen staaer den samtidige bestemte Udvidelse af det retsvidenskabelige Fakultet til et rets- og statsvidenskabeligt og Drettelse af 2 ny Værestole, for Statsøkonomi og Statistikk, hvoraf den ene endnu i Aarets Løb blev besat, ligesom en anden ny Lærer blev ansat i et ikke normeret Vidensfagsfag.

Det efter vidtloftige Forhandlinger under 11te Februar udkomne ny „Reglement for Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet ved Kjøbenhavns Universitet“ (angaaende hvis Motiver iøvrigt maa henvises til Ny Kollegialtidende) er saaledes lydende:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Dimmarsken, Lauenborg og Oldenborg, Gjøre vitterligt: Efterat det har været allerunderdanigst foredraget, hvorledes de ved Reglementet af 30te Juli 1818 fastsatte Bestemmelser angaaende Uddeling af de til Understøttelse for trængende og værdige Studerende ved Kjøbenhavns Universitet bestemte Kommunitets- og Regensbeneficier i flere Henseender behøve Forandringer, for efter de senere indtraadte Forholde paa en virksommere og mere tidsvarende Maade at fyldestgjøre det velgjørende Djemed hvori disse Beneficier ere oprettede og doterede, og efterat Vi have ladet Os de dertil sigtende Forslag allerunderdanigst foredrage, ville Vi allernaadigst have Reglementet af 30te Juli 1818 ophævet, og derimod herved have approberet følgende Reglement for bemeldte Stipendier. § 1. Den ved Reglementet af 30te Juli 1818 bestemte Inddeling af Kommunitetsstipendiet i 3 forskjellige Grader bortfalder, og skal fra 1ste Januar 1848 at regne Kommunitetsstipendiet for samtlige Nummer, saavel de privilegerede som de ordinære, være ligestort, nemlig 8 rb. maaenlig; dog at denne Bestemmelse ingen Indskyldelse har paa dem som allerede ere i Besiddelse af Stipendier til et højere Beløb. § 2. Antallet af Stipendieportioner, eller af de enkelte Understøttelser af Kommunitetet, fastsættes til 120, heri indbefattede samtlige privilegerede Stipendiepladser, dog saaledes at, dersom Antallet af de i § 4 nævnte privilegerede Stipendiater nogenstunde skulde paa engang overstige 20, skal der gives Afgang til saamange flere ordinære Stipendieportioner, som der ere flere end 20 privilegerede Stipendiater, saa at Antallet af de ordinære Kommunitetsstipendier, som kunne søges, ingenstunde bliver mindre end 100. Overgangen fra det nuværende Antal af 130 Portioner til det saaledes fastsatte Antal af 120 skal ske saaledes, at ved hver af de tvende Uddelinger i Aaret 1848 skulle 5 Pladser indbrages. § 3. Afgang til at søge det ordinære Kommunitetsstipendium har enhver Studerende der, efter at have underkæstet sig enten den nu bestaaende Examen Artium ved Universitetet, eller den fuldstændige Afgangsexamen ved de udsydede lærde Skoler, eller den ved allerhøjeste Resolution af 20de November 1833 anordnede Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter, er instriberet som akademisk Borger ved Kjøbenhavns Universitet, under følgende Betingelser: 1) at han ifølge Lovgivningen har Indsødtes Ret; 2) at han har studeret et Aar ved Universitetet og til de fastsatte Tider underkæstet sig den hidtil bestaaende anden Examens tvende Prøver, forsaavidt Forpligtelsen til at underkæste sig denne Examen endnu for ham er gjeldende, og forudsat, at han ved disse Examiners Udfald, samt forøvrigt efter de Regler som nærmere af Stipendiebestyrelsen vedtages og bestemmes, behørigt godtgjör, at have anvendt sin Tid paa en rosvardig Maade til sine Studeringers Fremme. Dog skal Stipendiet ogsaa kunne tildeles den der senere end lovbefalet har underkæstet sig anden Examen, naar det godtgjøres, at saadant har haft sin Grund i Sygdom eller andet for gyldigt erkjendt Forfald. Under særdeles anbefalende Omstændigheder skal det være tilladt at uddele Stipendiet til Studerende i deres første akademiske Aar, eller endog strax efter deres Insription, under Forudsætning af, at de ved Examen Artium eller Afgangsexamen, eller ved den ovennævnte Præliminærexamen, have opnaaet bedste Karakter; 3) at han tilvejebringer antagelige Trangsattester, der fremdeles bør være affattede i den forestevne Form. § 4. Privilegerede til at nyde Kommuni-

tetsstipendiet ere følgende Studerende: 1) alle islandske Studerende, hvilke, naar de ankomme til Universitetet umiddelbart efter at have i Rejsavrig Skole underkastet sig og bestaaet den der saavel for Skolens egne Disciple som for Privatdømmisssi forestrevne Afgangseramen, have, uden Hensyn til hvilket Embedsstudium de vælge, Ret til strax efter deres Inscription at nyde baade Kommunitet og Regens, og det hvad enten de ere Sønner af indfødte Islandere, eller af andre paa Island bosatte danske Undersaatter, hvilke vedblive at have Ophold paa Island eller der ved Døden ere afgaaede. Saafrømt Sønner af Islandere maatte blive nedsendte til Danmark for her i en lerd Skole at modtage Forberedelse til Universitetet, skal dem fremdeles være forundt Ret til strax efter Inscriptionen som akademiske Borgere at nyde Kommunitet og Regens, dog kun under den Betingelse, at de ved Examen Artium eller Afgangseramen have opnaaet Laudabilis eller første Karakter: 2) alle færøjske og grønlandiske Studerende, hvad enten de ere Sønner af kongelige Embedsmænd eller andre danske Undersaatter paa Færøerne eller i Grønland, skulle, saavel naar de ere dimitterede til Universitetet umiddelbart fra disse Lande, som naar de ere nedsendte til Danmark for her i en lerd Skole at modtage Undervisning, og i dette Tilfælde til Examen Artium eller Afgangseramen have opnaaet bedste Karakter, være berettigede til strax efter deres Immatrikulation at nyde Kommunitet og Regens under Forudsætning af at deres Forældre vedblive at have Ophold i hine Lande eller der ved Døden ere afgaaede; 3) tvende af de Studerende som aarligen hidkomme til Universitetet fra Frederiksborg lærde Skole, skulle fremdeles, under Forudsætning af at de ved Examen Artium eller Afgangseramen have opnaaet Laudabilis eller første Karakter, ligeledes være berettigede til strax at nyde Kommunitet og Regens. § 5. Enhver som har erholdt Kommunitetsstipendiet kan vedblive at nyde det i 4 Aar, forsaavidt han ikke ved at forlade eller forsomme sine Universitetsstudier, eller ved usædelig Vandel, dertil gjør sig uærdig, og hans Trang til Stipendiet ikke forinden stulde ophøre, om hvilket alt Stipendiaterne ere pligtige engang hvert Aar at tilvejebringe Vidnesbyrd, paa den Maade og i den Form som Bestyrelsen nærmere forestriver. Ligesaa skulle og de Stipendiater der ere pligtige at underkaste sig den nuværende anden Examen, strax miste Stipendiet, naar de inden den forestrevne Tid af respektive et halvt Aar og et Aar enten aldeles ikke have underkastet sig anden Examens philologiske og filosofiske Prøve, eller for disse Prøver ikke erholde idetmindste Hovedkarakteren Haud illaudabilis. — De her bestemte fire Aar regnes for dem der ere pligtige til at underkaste sig anden Examen, fra den Tid denne paa forestrevne Maade ere absolveret, men for alle andre fra den Tid Stipendiet blev meddelt; dog saaledes, at Ingen kan oppebære Stipendiet længere end til den 1ste Maj eller 1ste November som følger nærmest efter at han har absolveret Embedseramen. § 6. Stipendiet tildeles tvende Gange hvert Aar, saa at det bevilgede Stipendium kan tage sin Begyndelse enten 1ste November eller 1ste Maj, hvorimod Udbetalingen af de bevilgede Stipendier foretages af Regensprovsten paa samme Maade som hidtil ved Udgangen af hver Maaned. § 7. Enhver der vil ansøge om Kommunitetsstipendiet, eller der formener som Privilegeret dertil at have Adkomst, har derom til Regensprovsten at indlevere sit skriftlige Andragende, Iedsager af de Vidnesbyrd og Bevisligheder som af Bestyrelsen ere eller blive forestrevne for at give Visshed om, hvorvidt de bestemte Betingelser for at opnaae Beneficium ere tilstede. — Samtlige disse Andragender maa inden den af Bestyrelsen dertil bestemte Tid være indleverede til Regensprovsten, som paaagter, at alle forestrevne Oplysninger og Vidnesbyrd ere meddelte og vedlagte, eller i manglende Fald derom paaminder de Paagjældende, og derefter med de Bemærkninger hvortil han finder Anledning indsender dem til den i § 13 nævnte Bestyrelseskommitte. § 8. De hvergang ledige Pladser besættes først med de Privilegerede som maatte have meldt sig og behørigen godtgjort deres Adkomst, og tørrigt maa blandt samtlige Ansøgere Eigner og Fuld, sædeligt Forhold og Trang bestemme Valget. § 9. Det Beneficium af fri Bolig paa Regensen og det dermed forbundne Regensstipendium, hvilket fra 1ste Januar 1848 forhøjes fra dets nu bestemte Beløb af 10 rdmrk til 2 rbd. om Maaned, skal stedsse være forbundet med Kommunitetsstipendiet, saa at Kommunitetsalummerne enten erholde Regensen i Forbindelse med Kommunitetsstipendiet, naar dette tildeles dem, eller, forsaavidt dette af Mangel paa Plads ikke kan stee,

fenere dertil oprykke efterhaanden som Pladsen paa Regensen blive ledige, og beholde da Regensen ikkun saalange de nyde Kommunitetet. — Iøvrigt blive med Hensyn til Regensbeneficiet, saavel for de Privilegerede som for de øvrige Studerende, Betingelserne hvorunder det kan beholdes, og Maaden hvorpaa det søges, de samme Regler at iagttage som for Kommunitetsstipendiet i det Foregaaende ere fastsatte.

§ 10. Af Kommunitetets Kasse maa anvendes et Beløb af indtil 200 rb. aarlig til syge Regensalumnens Kur og Pleje paa Hospitalet. Og skal den hidtil stedfundne Indeholdelse af Kommunitetsstipendiet for saadanne syge Alumnier falde bort.

§ 11. Den i Reglementet af 30te Juli 1818 § 12 meddelte Tilladelse til, hvert saadanne Uddeling have maattet forbigaaes, forandres derhen, at det skal være tilladt, af Kommunitetets Kasse at uddele saadanne extraordinære Understøttelser, fra 10 til 30 rb., som der i Aarets Løb paa Grund af særegne Omstændigheder maatte være Anledning til at bevilge trængende saavel Kommunitetsalumnier som andre Studerende; dog at det hele Beløb som hertil anvendes ingensinde maa overstige 500 rb. om Aaret.

§ 12. Af Kommunitetets Midler normeres fremdeles et Beløb af 500 rb. aarlig, hvoraf kunne bevilges extraordinære Understøttelser paa 100 rb., hvergang for et Aar, til saadanne Kandidater der have givet fortrinligt Haab om videre Fremgang i Videnskabene, naar de tillige findes trængende.

§ 13. Den umiddelbare Bestyrelse af Kommunitetets og Regensens Stipendievæsen udøves af en permanent Bestyrelseskommitte af 3 Professores konsistoriales, af hvilke to skulle være af det theologiske, og en af det juridiske Fakultet. Medlemmerne udnævnes ved Valg af Konsistorium paa 5 Aar, efter hvis Udløb de atter kunne gjenvalges; dog at de to theologiske Professorer som forhen have været Medlemmer af Kommunitetsbestyrelsen, saalange denne var hos det theologiske Fakultet, vedblive som Medlemmer af Bestyrelseskommitteen for deres Embedstid, saafremt de ønske det. — Bestyrelseskommitteen har ialmindelighed at varetage de Kommunitetets og Regensens Stipendievæsen vedkommende Anliggender, samt at føre Tilsyn med Stipendiaterne, og navnlig omhyggelig at vaage over, at Ingen vedbliver at nyde Stipendiet som dertil maatte vise sig uærdig. Det tilkommer den saaledes: at bevilge Kommunitets- og Regensstipendiet i Overensstemmelse med de i det Foregaaende forestrevne Regler; at indeholde et Kommunitetsstipendium indtil videre og at standse dets Udbetaling, forsaavidt det er bundet til visse Betingelser som ikke opfyldes; at bevilge de i §§ 10 og 11 bestemte extraordinære Understøttelser. — Hvert af Kommitteens Medlemmer tillægges en aarlig Godtgørelse af 100 rb., ligesom der tilstaaes Kommitteen 50 rb. om Aaret til at lenne et Bud, saa og Kommitteen i Forening med Regensprovsten 30 rb. aarlig til at besørge det ved Stipendiebestyrelsen forekommende Skriveri, alt af Kommunitetets Kasse.

§ 14. Den overordnede Bestyrelse af Kommunitets- og Regensstipendievæsenet udøves af Konsistorium, til hvilket saaledes Bestyrelseskommitteen har at henvende sig med alle Indberetninger, Forestillinger og Andragender som vedkomme Stipendievæsenet, for at disse ved Konsistoriets Beslutninger kunne finde deres endelige Afgjørelse, forsaavidt de ikke maatte være at indstille til Direktionen for Universitetet, hvilket navnlig bør finde Sted i alle Anliggender som gaae ud paa Forandringer i eller Afvigelser fra de i dette Reglement indeholdte Forstrifter. — Konsistoriet tilkommer det: at bevilge de Studerende den i § 3 omhandlede Dispensation fra Forpligtelsen til inden en vis bestemt Tid at underkaste sig anden Examen som Betingelse for at opnaae Stipendiet; at forlange den for Stipendiets Nydelse lovbestede længste Tid af 4 Aar endnu et halvt Aar, naar særdeles Omstændigheder derfor maatte tale; at fratage saavel en privilegeret som ordinær Stipendiat det ham forundte Stipendium, naar han dertil har vist sig uærdig, eller naar hans Trang dertil maatte ophøre; at bevilge de i § 12 for Kandidater bestemte særdeles Understøttelser.

§ 15. De aarlige Bidrag til Lønninger som hidtil af Kommunitetets Kasse ere udbetalte til gejstlige Embedsmænd ved Trinitatis Kirke, ligesom ogsaa de aarlige Understøttelser der ere tillagte fire Alumnier ved det grønlandske Seminarium, vedblive at udredes udenfor de egentlige Stipendier, aldeles efter de samme Regler som hidtil. — Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Givet osv., den 11te Februar 1848.

I Forbindelse hermed maa bemærkes en kongelig Beslutning af 19de August, hvorved efter allerunderdanigst Indstilling af Ministeriet Konfistorium allernaadigst beehyldiges til, naar og forsaavidt som Pladser paa Regensen maatte henstaae ledige af Mangel paa Ansøgere derom blandt Kommunitetsalumnene, for en Tid af et halvt Aar at bortgive samme til andre Studerende, under Forudsætning af at disse isørigt i Overensstemmelse med Bestemmelserne i det ny Reglement dertil ere kvalificerede. Da nemlig Reglementet i § 9 bestemmer, at Kommunitetsalumnene vel tillige skulle tillægges Regensen, forsaavidt dertil strax er Plads, men at de ogsaa fratræde den saasnart Kommunitetsstipendiet ophører, er heraf en Følge, at saadanne Pladser paa Regensen oftere kunne komme til at staae ledige fordi ingen Kommunitetsalumnus derom har indgivet Ansøgning, medens Konfistoriet dog ikke anstaae sig berettiget til en saadan Dispensation fra Reglementets udtryffelige Ord, og derfor havde anbraget paa, at saadan Bemyndigelse maatte udvirkes det.

Af Reglementets 4de § vil man erfare, hvilke, dels udvidende, dels indskrænkende, Modifikationer der ere gjorte i de de islandske, færøiske og grønlandske Studerende fra gammel Tid tilstaaede Forrettigheder med Hensyn til Kommunitets- og Regensbeneficierne, og som væsentlig ere Resultatet af de Forhandlinger som have været førte angaaende en Udvidelse til Grønland og Færøerne af de Forrettigheder som ved en kongelig Beslutning af 18de Decbr 1810 (hv. s. Aarb. 1810) bleve tilstaaede Sønner af Forældre i de daværende danske østindiske Besiddelser, sigtende til at lette Afdgangen til Studeringer for saadanne. Angaaende dem af disse Forrettigheder som vedkomme Skolerne blev afgivet en særegen kongelig Bestemmelse, som vil findes nedenfor.

— Endnu langvarigere end angaaende de forbedrede Regler for Kommunitets- og Regensbeneficierne vare de Forhandlinger som i mange Aar have været førte om Indrettelsen af en kameralistisk, eller, som den nu er bleven benævnet, en statsvidenskabelig Examen. Disse Forhandlinger begyndte nemlig allerede i Aaret 1833 med Nedsættelsen af en Kommission desangaaende*), og bevægede sig gennem forskjellige Omstændelser*), indtil de nu have fundet deres Maal ved den under 10de August udkomne „Plakat“ angaaende „Indretning af en statsvidenskabelig Examen ved Kjøbenhavns Universitet.“ Denne lyder saaledes:

Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 29de f. M. allernaadigst at bestemme:

- 1) at der ved Kjøbenhavns Universitet indrettes en statsvidenskabelig Examen, ved hvilken bliver at gjøre Rede for: a. politisk Økonomi, derunder indbefattet: 1) Videnskabens Historie; 2) Nationaløkonomiens Theori og Politikk, under den sidste navnlig den Agrifkultur-, Industri- og Handelspolitikk, Alt med specielt Hensyn til Fædrelandets Lovgivning og Forholde; 3) Finansvidenskab; b. Statistik, dels Statistikkens Theori, dels Fædrelandets Statistik i udføligere Omfang, og dels komparativ Statistik; c. offentlig Ret, dels almindelig Statsret, dels Fædrelandets offentlige Ret, saavel Forsatnings- som Forvaltningsret, og endelig Folkeret; d. statsvidenskabelig Encyklopædi; e. retsvidenskabelig Encyklopædi, saaledes at Kandidaten, foruden et Overblik over hele Retsvidensskaben, har en grundig Kundskab i de Dele af Fædrelandets Lovgivning som staae nærmest i Forbindelse med Statsadministrationen, navnlig den Formueret, Landboret, Soret, Handelsret og Næringsret; f. den nyere Tids politiske Historie, navnlig den siden den vestfalske Fred;
- 2) at det juridiske Fakultet ved Universitetet udvides til og gives Navn af „rets- og statsvidenskabeligt Fakultet“, og at til dette samtlige statsvidenskabelige Forelæsninger med dertil hørende Examen bliver at henlægge;
- 3) at Afdgangen til at underkaste sig denne Examen kun gjøres afhængig af de samme Betingelser som udfordres for at man kan underkaste sig de andre akademiske Embedseramina, dog saaledes, at den der har bestaaet den polytekniske Examen, eller den ved den allernaadigst approberede Plan af 27de Februar 1844 befalede Afgangseramen ved den kongelige militære Højskole, skal, selv om han ikke er akademisk Borger, have Ret til at underkaste sig denne Examen.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 10de August 1848.

*) S. herom Afd. I S. 404 og Aarb. f. 1842 S. 30.

Samtidigt hermed blev ved en anden kongelig Beslutning af 29de Juli bifaldet, at der i Anledning af Indførelsen af den statsvidenskabelige Examen og det juridiske Fakultets Udvidelse oprettes 2 ny Lærestole ved Universitetet, en i Statsøkonomi og en i Statistik; hvorhos Ministeriet allernaadigst bemyndigedes til, angaaende Indordningen af disse Lærestole under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet og Fastføttelsen af Gagerne for disse at indkomme med nærmere allerunderdanigst Forslag. Den ved Universitetet angaaende den statsvidenskabelige Examen nedsatte Komitee, saavel som Konfistorium, havde, foruden de to allernaadigst approberede ny Lærestole, endvidere anseet en Lærestol mere i Retsvidensskaben nødvendig; angaaende denne sidstnævnte er imidlertid Afgjørelsen foreløbigt bleven udsat.

— Den tredie af de ovenomtalte Lovgivninger er den ligeledes under 10de August udgaaede „Plakat angaaende en forandret Indretning af den ved Fundatsen for Kjøbenhavns Universitet af 7de Maj 1788 Kap. V § 4 anordnede Magisterkonferens.“ Denne lyder saaledes:

Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 29de f. M. allernaadigst at bestemme som følger:

De som agte at disputere for Magistergraden i det filosofiske Fakultet, og som ikke i Henhold til Forordningen af 9de Januar 1824 dertil have erhvervet sig Afgang ved at have taget en Embedseramen med bedste Karakter, have, i Overensstemmelse med Universitetets Fundats af 7de Maj 1788 Kap. V § 4, at underkaste sig en Konferens, der bliver at afholde efter følgende Regler: 1) Konferensen bestaaer i en skriftlig og en mundtlig Prøve i det Fag hvilket Kandidaten, der agter at erhverve Gradene, angiver som sit Hovedstudium, og som maa bestaae i en hel under Fakultetet hørende Videnskabsgren i dens Sammenhæng og Hoveddele, saaledes dog at en mere speciel Retning særlig kan fremhæves; 2) det filosofiske Fakultet har i ethvert forekommende Tilfælde at afgjøre, hvorvidt det af Kandidaten Drogivne er tilstrækkeligt til at fyldestgjøre de saaledes forestrevne Forordninger, ligesom det bliver bemeldte Fakultet der ved sine nærmest vedkommende og af Samme dertil kommitterede Professorer har at forestaae Afholdelsen af denne Prøve; 3) ved den skriftlige Prøve skal forelægges Kandidaten en Drogave til Besvarelse hjemme i en Tid af 4 à 6 Uger og med Tilladelse til dertil at benytte ethvert literært Hjælpemiddel, og tre Drogaver til Besvarelse ved selve Prøven, hvor hvilke foran omtalte Professorer have at meddele Fakultetet deres Dom; 4) den mundtlige Prøve skal, efter Kandidatens eget Valg, bestaae enten i Afholdelsen af tre offentlige Forelæsninger over forelagte Drogaver, den ene med 8 Dages, den anden med 2 Dages og den tredie med 6 Timers Forberedelse, eller i en mundtlig offentlig Examen i alle Hoveddele af det af Kandidaten drogivne Videnskabsfag. — Hvilket herved bejendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet den 10de August 1848.

— Fremdeles her her ikke forbigaaes en anden gjennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 18de August udfærdiget Plakat, som vel ikke angaar Universitetet umiddelbart, men vel de ved samme examinerede theologiske Kandidater, idet den nemlig bestemmer en Forandring i Fundatsen af 7de Maj 1788 Kap. IV § 13 angaaende hvilke Præstekald Kandidater og personelle Kapellaner med Haud illaudabilis og Non contemnendus have Afgang til at søge. Efterat ved den nylig foretagne Omregulering af samtlige Præstekalds Indtægter i Danmark ny Ansættelsessummer ere blevne approberede til at træde istedetfor de hidtil gjeldende Angivelses, er det allernaadigst bifaldet, at de Kald hvis ny Ansættelse er fundet at være 220 rbd. eller derunder her- efter kunne søges af Kandidater og Kapellaner med H. illaud., og at de Kald hvis ny Ansættelse er 170 rbd. eller derunder tillige kunne søges af Kandidater eller personelle Kapellaner med N. contemn.

— De Forandringer i Universitetets Lærerspersonale som i Aarets Løb have fundet Sted ere følgende: under 4de Marts blev den ved Professor Høhlsbergs Død i 1845 ledigblevne Plads i det gudsvidenskabelige Fakultet besat, idet Professor C. Hermansen beklæddes til Professor extraordinarius i Theologien, dog med Forpligtelse, indtil videre tillige at fungere som Professor i de østerlandske Sprog. Under 2den Maj blev Adjunkt ved den lærde Skole i Neskavig Konrad Gislason allernaadigst udnævnt til extraordinær Docent i det filosofiske Fakultet som Lektor i de oldnordiske Sprog. Den 4de Maj blev Lektor i Statshusholdningen A. F. Bergsøe udnævnt til Professor

extraordinarius i samme Videnskab; og under 29de September Stiftsaphysikus i Dyens Stift Dr. Med. C. J. Kayser til Professor extraordinarius i Statistik i Genhold til ovennævnte kongl. Beslutning af 29de Juli. Endelig er Professor Madvig ved sin ovenomtalte Forfremmelse til Minister fratraadt sin hidtil hafte Lærestol. Ved disse Ansættelser af 2 ny Docenter og Fratrædelse af 1 er det hele Antal af Docenter forøget til 45, nemlig 5 i det gudsvidenskabelige, 8 i det rets- og statsvidenskabelige*), 10 i det lægevidenskabelige og 22 i det filosofiske Fakultet. 1 Plads i det sidstnævnte, nemlig i de semitisk-orientalske Sprog, er ledig.

Til at Forelæsninger over Pædagogik kunde blive holdte ved Universitetet, blev truffet den samme extraordinære Foranstaltning som i 1847, idet Ministeriet under 18de Maj allernaadigst bemyndigedes til at overdrage forhenværende Rector Dr. Lange at fortsætte de af ham beghndte Forelæsninger over denne Videnskab, paa de selv samme Bilskaar som Maret iforvejen. Ligeledes blev det paa Ministeriets allerunderdanigste Indstilling ved kongelig Beslutning af 26de Juni allernaadigst tilladt Dr. Phil. M. F. Mehren at holde Forelæsninger over den semitiske Sprogvidenskab her ved Universitetet, uagtet han ikke har promoveret her men i Kiel.

Ved kongelig Beslutning af 18de Febr. blev allernaadigst forundt Adjunkt ved Realstolen i Aarhus B. A. Thisted Tillæbelse til, under de for saadanne Tilfælde sædvanlige Betingelser, at disputere for Magistergraden over en Afhandling i det danske Sprog, og under 26de Juni ligeledes Kand. Theol. C. L. Vaupell; men Ingen af dem har hidtil benyttet den givne Tillæbelse.

Til at kunne opnaae en bedre Samvirken end hidtil af de forskjellige offentlige Bibliotheker i Hovedstaden, navnlig Universitetets, det store kongelige og det Classenske, er paatænkt en Foranstaltning og en Kommission desangaaende bleven nedsat, men noget Resultat heraf er endnu ikke tilvejebragt.

— Med Hensyn til det nu under Ministeriets Overbestyrelse henlagte kongelige Museum for Naturvidenskaberne er at berette, at dette ved Gave af den danske Naturforsker Dr. Phil. (nu Professor) W. B. Lund, R. af Db., i Brasilien er kommet i Besiddelse af dennes overordentlig værdifulde Samlinger, med et dertil knyttet Legat sigtende til deres Bevaring som særskilt Samling. Disse Samlinger, hvoraf 47 store Kasser alt ere ankomne og 10—15 andre endnu kunne ventes, bestaae af 3 Hovedafdelinger, nemlig: 1) Skeletter af nulevende brasilianske Dyr, til Sammenligning med de fossile; 2) Knoglebreccier samt Haandstykker af Bjergarter til Dphsning af de zoologiske Forholde under hvilke de fossile Dyrlevninger forefindes; og endelig 3) disse Levninger selv, der udgjøre Hovedsamlingen; og hvilke Samlinger Professor Lund dels allerede selv har bearbejdet, dels ønskede forinden Afsendelsen at bearbejde.

Allerede i Maret 1845 havde Dr. Lund under de nedenfor anførte Betingelser tilbudt Kong Christian VIII disse sine Samlinger til Museet, og saavidt af de forhaandenværende Dokumenter og Dphsninger kunde skjønnes, havde Kongen saaledes modtaget dem; men Sagen var endnu ikke bragt til endelig Ordning. Ved en kongl. Beslutning af 11te August 1848 er det nu allernaadigst bifaldet,

at den af Dr. W. B. Lund staaende Samling af brasilianske Fossiler med dertil hørende andre Samlinger, baade den Del af samme som allerede er her, og den der kan ventes hidsendt fra Brasilien, maa indlemmes under det kongelige Museum for Naturvidenskaberne som en særegen Afdeling af dette, og et Beløb af 360 rb., der udgjør 4 Procent Rente af den Kapital af 9000 rb. som Samlingens Tilvejebringelse anslaaes at have kostet Giveren, maa aarligen udredes af Finanskaasen, samt under Navn af det Lundske Legat henlægges til at lønne en Videnskabsmand af Taget som Inspektør ved samme.

Til Medbestyrer ved det ommeldte Museum udnævntes isøvrigt under 1ste Juni Professorerne Forchhammer og Steenstrup.

— Angaaende Universitetets Legatvæsen er kun at berette om nogle enkelte Bestemmelser. Ved Fundatsen for det Hoppnerske Rejslegat er i dens 3die § bestemt, at naar en Stipendiarius, efter at have nydt det i de forestrevne 4 Aar, efter sin Hjemkomst ikke skulde blive kaldet til noget Embede i Akademi, Kirke eller Skole, maa han nyde det endvidere i et Aar her ved Universitetet. I Anledning af et derom indkommet Andragende fra den som sidst havde nydt dette Legat, nemlig Mag. C. F. Allen, om at

*) Professor Bergsø anføres vel endnu i Hof- og Satskalenderen for 1849 under det filosofiske Fakultet, men dette maa formentligen være en Fejl.

han, uagtet han kun i 2½ Aar havde oppebaaret Legatet, desuagtet maatte nyde godt af den anførte ved Fundatsen hjemlede Begunstigelse, og overensstemmende med Eforus' og Konfistoriets Forslag, samt i Lighed med hvad ved en kongelig Beslutning af 14de April 1838 blev bestemt angaaende det Elerske Rejsestipendium, blev paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 31te Oktober allernaadigst bifaldet, at den i Fundatsen for de Høypnerste Legater ved Kjøbenhavns Universitet af 15de April 1671 § 3 indeholdte Bestemmelse om Rejsestipendiet, at Stipendiarius kan vedblive at nyde samme i et Aar efter sin Hjemkomst, ogsaa maa anvendes i det Tilfælde, at han ikkun i 3 Aar har været fraværende, og at paa lige Maade den Stipendiarius der har været 2 Aar fraværende maa kunne beholde Stipendiet endnu i en Termin eller et halvt Aar efter sin Hjemkomst, samt endelig at i begge Tilfælde en liden Mangel i de fulde 3 eller 2 Aar ikke skal komme Stipendiarius til Skade, naar der igrigt er Grund til at antage at han har anvendt sin Tid vel, dog at den manglende Tid ikke maa overstige en Ottendedel af hele Rejsetiden.

Med Hensyn til de Fuirenske, Longomontanske, Medeanske og Cosmiske Legater har Ministeriet, efter en ved en Revisions-Udsættelse foranlediget Indstilling fra Konfistoriet, ved Skrivelse af 28de August bestemt, at Rentebeløbene af disse Legater, hvilke efter sammes Fundatser forfalde til Udbetaling kun engang aarlig, nemlig for det Medeanske Legat til 11te Juni Termin, og for det Cosmiske til 11te Juli, for det Fuirenske ved Mikkelsdag, medens Udbetalingstiden for det Longomontanske Legat ikke er bestemt, skulle for Eftertiden, i Lighed med hvad ved andre Legater finder Sted, udbetales i de samme Terminer hvori de af Eforerne høves i Kvæsturen, nemlig i hvert Aars 11te Juni og 11te December Termin.

Foranlediget ved et Andragende fra Eforus for Valkendorffs Kollegium og en Ansøgning fra den ved Regensen ansatte Læge *) om Lønningsforhøjelse, blev det ved en kongelig Beslutning af 18de April allernaadigst tilladt, at det overdrages den for Regensen antagne Læge, tillige at hde Nummerne og Betjentene ved Valkendorffs, Borchs og Elers' Kollegier samme Lægetilsyn som ved hin Stiftelse, mod at den ham tilagte Lønning af 100 rb. forøges til 200 rb. af Kommunitetets Kasse.

— Endelig er at berette, at det Tilfælde i 1848 er indtruffet, at en Studerende formedelst en ham overgaaet Dom for Tyveri er af Konfistorium bleven relegeret fra Universitetet for bestandig **).

Soro Akademi. Det er allerede i Aarbogen for 1847 bemærket, at den under 31te Decbr. 1847 allernaadigst bestemte Oprettelse af en Real-Højskole i Soro ved en senere kongelig Bestemmelse af 31te Marts 1848 stillede, i Bero, hvorimod Skolen blev givet den fuldstændige Udvidelse overensstemmende med den provisoriske Plan af 25de Juli 1845. Medens derfor Skolens og Opdragelsesanstaltens Virksomhed i 1848 er tiltaget, er det modsatte Tilfældet med den egentlige akademiske Værestalt, som nu ogsaa, efterat Lektor Dr. Wegener under 11de Marts var bleven udnævnt til Gehejmearkivaricus, kun har 4 virkelige (Dhr. Ingemann, Rothe, Hjort og Lütken) og 2 konstituerede Lektorer tilbage, hvorimod Skolen i Aarets Løb er forsynet med en Lærer mere, saa at dens Lærerpersonale ved Aarets Udgang bestod af 1 Rektor, 2 Overlærere og 10 virkelige samt 1 konstitueret Klasselærer, ialt 14 Lærere foruden de 3 med Akademiet fælles Kunstlærere. Saaledes synes den Tilstand at nærme sig da Akademiet aldeles vil ophøre og alene Opdragelsesanstalten og Skolen forblive i Virksomhed. Angaaende den ved Akademiet afholdte filosofiske Examen og Afgangsexamen ved Skolen vil Beretning findes nedenfor blandt de øvrige Examina.

Angaaende den økonomiske Tilstand skal her alene omtales et Par enkelte Bestemmelser, som ligeledes hver for sig synes at tyde paa en forestaaende Forandring i Henseende til Akademiets fremtidige Virksomhed. Den ene er den, at ved det allernaadigst

*) Angaaende Ansættelsen af en saadan s. Afd. Tdb. II S. 187 f.

***) Angaaende tidligere indtrufne Tilfælde af dette Slags se Afd. Tdb. II S. 395 og III S. 224 b.

approberede Budget for 1849 er den Sum som er beregnet som Tilskud til Realskolen i Aarhus, nemlig 7000 rb., hvilken hidtil har hvilet paa trykkende paa det lærde Skolevæsens Budgetter, overført paa Akademiet, hvorved dog er at bemærke, at denne Forandring allerede i det foregaaende Aars Budget skulde have været indført, og dengang alene paa Grund af Mangelen af den endelige Afgjørelse angaaende Akademiet's ny Virksomhed blev udsat. Den anden Bestemmelse angaaer en Afhændelse af Akademiet's Embedsboliger i Sorø, hvorved dog ogsaa er taget Hensyn til, at disse Boliger, formedelt de betydelige Vedligeholdelser osv. som de stedse udkrævede, vare Akademiet forholdsmæssig særdeles kostbare, saa at betydeligt vilde kunde spares ved at sætte Huslejegodtgjørelser istedetfor Friholiger in natura. Efterat det derfor i Aarets Løb var lykkedes at afhænde en af disse Embedsboliger for en Sum af 6000 rb., eller omtrent det Dobbelte af hvad dens Indtjeb i sin Tid havde kostet Akademiet, behagede det Hs. Maj. Kongen under 7de Oktober allernaadigst at bisalde det af Ministeriet effektuerede Salg af bemeldte Gaard, nemlig Nr. 26 i Sorø By, samt derhos lige allernaadigst at bemyndige Ministeriet til, efterhaanden som Lejlighed dertil maatte frembyde sig, at foranstalte de 5 øvrige Akademiet tilhørende og hidtil til Embedsboliger benyttede Gaarde Nr. 9, 10, 18, 21 og 13 i Sorø By afhændede for Akademiet's Regning *).

Af Akademiet's Regnskab for 1847, hvilket ikke var saa betimelig aflagt, at derom den sædvanlige Beretning kunde optages i Aarbogen for 1847, skulle her alene meddeles de vigtigste Resultater:

Akademiet har i 1847 haft i det Hele

	efter Budgettet		virkelig		indbundet	
Indtægt.	156152 rb.	34½ ff.	199973 rb.	55¾ ff.	43821 rb.	21¼ ff.
Udgift.	123902 -	= -	130649 -	15½ -	tabt 6747 -	15½ -
altsaa Overskud	32250 rb.	34½ ff.	69324 -	40½ -	indv. 37074 -	5¾ ff.

Dette Overskud af ialt 69324 rb. 40½ ff. er fordelt saaledes mellem den rentebærende og den ikke rentebærende Formue, at

hin fra	959847 rb.	63 ff.	er forøget med	17675 rb.	52 ff.	til	977523 rb.	19 ff.
denne fra	99253 -	32 -	—	51648 -	84½ -	—	150902 -	20½ -
ialt	1059100 rb.	95 ff.	forøget med	69324 rb.	40½ ff.	til	1128425 rb.	39½ ff.

I den rentebærende Formue er indbefattet det oftere omtalte Laan til det lærde Skolevæsen til Bygningsforetagender, hvilket nu var voret til 116000 rb.

De tre med Akademiet forbundne Legater ejede ved Udgangen af 1847 følgende Kapitaler: det Schyttefte Legat. 4300 rb.
 Müllerste 24024 -
 Scavenius' Stiftelse 1700 -

tillsammen i Kapitaler 30024 rb.

Det lærde Skolevæsen. En meget vigtig Bestemmelse sigtende til at fremme den med Kærdomskolerne begyndte Reform blev givet ved den kongelige Beslutning af 22de Juli, som bisalbt, „at der under Navn af de lærde Skolers Undervisningsinspektør maa bestilles en særlig Embedsmand, der som saadan dels har at udføre Kontrollen ved Afgangseramen ved de lærde Skoler, og dels ved aarlige Besøg af Skolerne at have et stadigt Tilsyn med Undervisningen i Skolerne og disses Tilstand i det Hele, samt at Gagen for denne Embedsmand allernaadigst bestemmes til 500 rb. aarlig, foruden Godtgjørelse efter Regning for de virkelig medgaaende Udgifter til de i Embedets Anliggender foretagne Rejser.“ I dette Embede blev derhos allernaadigst bestilket Professor Madvig, og Ministeriet bemyndiget til nærmere at meddele ham Instrux for Embedets Udførelse. Efter Prof. Madvigs Udnævnelse til Minister er denne Post imidlertid hidtil ikke senere bleven besat.

— Her bliver dernæst at berette om tvende ikke uvigtige Foranstaltninger sigtende

*) Angaaende den tidligere i 1821 eller 1822 stete Anskaffelse af de fleste af disse Gaarde (for ialt 12840 rb.) se Engelstofts Efterretninger osv. S. 86 f.

til at lette Afdgangen til de højere Skoler, dels for Sønner af grønlandiske og færøiske Forældre, dels for dem som ikke attraae en lærd, men en realistisk Uddannelse.

I forstævnte Henseende blev ved den ovenomtalte kongelige Beslutning af 11te Febr. allernaadigst bestemt, at der, i Lighed med hvad ved allerhøjeste Beslutning af 18de Decbr. 1840 blev allernaadigst tilstaaet kongelige Embedsmænd og andre Undersaatter i de danske-ostindiske Kolonier, skal tilstaaes kongelige Embedsmænd og andre Undersaatter i Grønland saavel som paa Færøerne, som maatte ønske at forskaffe deres Sønner en højere Dannelse ved de her i Landet værende Dannelsesanstalter, følgende til dette Djemed sigtende Fordele:

1. Fortrinlig Afgang til at erholde Elevpladser ved Sorø Akademi's Opdragelsesanstalt og lærde Skole for deres Sønner, under Betingelse af at disse ere vel begavede og under Forbehold af Ret for Anstalten til, hvis de efter en Prøvetid af i det Højeste to Aar ikke findes stikede til Studeringer, at bortvise dem; dog at Akademiet ikke skal være forpligtet til at optage mere end ialt 4 deslige Elever.
2. Afgang til at faae deres Sønner, naar disse ere vel begavede, og naar antagelige Uformuenhedsattester fremlægges, optagne som Gratister i hvilken somhelst af de lærde Skoler i Danmark med Forkortelse af det befalede Prøveaar, og saaledes at dem, forsaavidt de maatte vise fortrinlige Anlæg, kan, efter nærmere Bestemmelse af Vor Direction, tilstaaes Stipendier af enhver Grad, endog, naar særdeles Omstændigheder maatte tale derfor, fra deres første Indtrædelse af.
3. Fortrinlig Afgang for deres Sønner til at erholde Pladser i den i Aarhus oprettede videnskabelige Realskole og i de offentlige Undervisningsanstalter af samme Slags som herefter maatte blive oprettede, paa de sædvanlige Vilkaar, eller paa saadanne som efter de nærmere ophyste Omstændigheder maatte blive dem allernaadigst tilstaaede.

Samtlige Begunstigelser som saaledes ere tilfagte de omhandlede Studerende skulle dog kun komme dem tilgode, forsaavidt Forældrene vedblive at have Ophold i fornævnte Bilande, eller der ved Døden ere afgaaede.

I sidstnævnte Henseende blev ved en kongelig Beslutning af 18de Okt. til Fordel for ikkestuderende Disciple i de lærde Skoler bestemt en Modifikation i de i Forordningen af 7de November 1809 fastsatte Regler for Afdgangen til Skolernes Beneficier, samt derhos tilstaaet Realskolen i Aarhus et Antal af Beneficiepladser. Fornævnte Beslutning bestemmer nemlig:

1. at Afgang til af forundes Beneficium af fri Undervisning i de lærde Skoler herefter maa tilkomme samtlige disse Skolers Disciple, uden Hensyn til om de ere bestemte til at studere ved Universitetet eller ikke, dog med Jagttagelse af de øvrige for Opnaaelsen af saadant Beneficium i Forordningen af 7de November 1809 Kap. VII givne Forstrifter, og uden at det fastsatte Antal af Gratistpladser forøges; men at Pengestipendierne som hidtil forbeholdes de til at studere ved Universitetet bestemte Disciple;
2. at der ved den videnskabelige Realskole i Aarhus maa oprettes 12 Gratistpladser, hvortil Skolens Disciple gives Afgang under samme Betingelser som for Opnaaelsen af samme Beneficium ved Forordningen af 7de November 1809 Kap. VII ere foreskrevne for de lærde Skolers Disciple.

— Angaaende de i Aarbogen for 1847 omtalte endnu tilbagestaaende Bygningssarbejder for enkelte Skoler er her alene at tilføje, at til den ny Bygning for Horsens Skole er ved kongelig Beslutning af 12te August til Byggegrund allernaadigst afskænket den saakaldte gamle Palæbygning.

— Tvende meget betydelige ny Begater har Skolevæsenet erholdt i 1848, begge til Stipendier for trængende Disciple.

Det ene, som allerede er modtaget, er til Viborg Kathedralskole. Ved Testament dateret 27de Juli 1842, grundet paa allernaadigst konfirmeret gjenfaldigt Testament af 22de Marts 1808 mellem Testator og hans tidligere afdøde Hustru, har den d. 28de Maj 1847 afdøde Sognepræst til Bømmetofte Caspar Altenhof Bjørn under Afsigt bestemt saaledes:

4. Til Viborg latinske Skoles Stipendiefond legeres 5000, skriver fem tusinde, Rigsbankdaler Sølv, i 4 Procent rentebærende Obligationer, hvis Renter aarlig skulle anvendes til Understøttelse for trængende og værdige Disciple.

Det andet, endnu betydeligere, Legat vil tilfalde 5 af de jydse Skoler ifølge den d. 29de Juli 1848 afdøde Godsejer til Spøttrup i Salling Nis Nisens Testament, hvorved en betydelig Del, nemlig ialt en Femtedel, af hans efterladte Formue, der ansees for meget stor, er stænket i lige Dele til Ribe, Aarhus, Aalborg, Viborg og Randers Skoler i det ovenangivne Njemed. Det nærmere herom forbeholdes en senere Beretning, saasnart Legatet er kommet istand.

— Hvad endelig Skolevæsenets husholdelige Forfatning angaaer, da er i 1848 isærdeleshed at mærke den ovenomtalte meget vigtige Foranstaltning til Løttelse for det lærde Skolevæsen's Udgifter, at nemlig Udgifterne til Realskolen i Aarhus i Budgettet for 1849 ere blevne overførte til Sorø Akademi med 7000 rb., hvorved saaledes betydelig større Pengekraft vindes for Lærdomskolerne selv. Denne Løttelse er ogsaa strax benyttet til, uagtet de ellers i 1848 mindre heldige Udgifter i økonomist Henseende, yderligere at forøge Budgettsummerne for Lærernes Lønninger. Disse Summer (nemlig til faste Gager, Tillæg og Gratifikationer for de egentlige Skolemand), som i Budgettet for 1847 endnu kun udgjorde ialt 85700 rb. vare i Budgettet for 1848 ansatte til 94200 — og ere i det for 1849 opførte med 97900 —

— I Aarhus for 1846 (S. 201) er omtalt den Foranstaltning som, efterat Spørgsmaalet om Kjøbstadkirkenes Forpligtelse til at bekoste Vedligeholdelsen af de lærde Skolers Bygninger ved en Højesteretsdom var i et enkelt Tilfælde bleven afgjort til Fordel for Skolevæsenet, var bleven indledet til i alle de paagjældende Kjøbstæder ved Overenskomst at see bemeldte Forpligtelse afløst ved en fast aarlig Pengesum. Med tvende Byer ere i 1848 saadanne Overenskomster blevne indgaaede og Sagen derefter ved kongelig Bestemmelse afgjort, navnlig i Ribe og i Slagelse. Hvad den førstnævnte By angaaer, er nemlig ved kongelig Beslutning af 29de Juli allernaadigst bestemt, at den Kirke og Høspitalet sammesteds ifølge Lovgivningen paahvilende Forpligtelse til at vedligeholde Skolebygning og Rektorbolig maa fra 1848 Lars Begyndelse at regne afløses derved, at Domkirken for Skolens Vedkommende erlægges for 1848 80 rb., men i Fremtiden 40 rb. aarlig, og Høspitalet for Rektorboligens Vedkommende et aarligt Beløb af 70 rb. Det tidligere forbeholdte Spørgsmaal angaaende Udredelsen af den overvejende større Del af Omkostningerne ved den i 1845 foretagne Hovedreparation paa Rektorboligen (hv. s. Aarhus 1845 S. 222) blev derhos afgjort saaledes, at det tillodes at samme udredes af Skolekassen. For Slagelse By blev ved kongelig Beslutning af 4de Maj allernaadigst bifaldet, at Kirkerne sammesteds, istedetfor som hidtil at vedligeholde den lærde Skoles Bygning, maa forsaavidt angaaer denne Forpligtelse fra 1ste Januar 1848 at regne indbetale et aarligt Vedlæg til Skolen af 100 rb.

Ved en anden kongelig Beslutning af 29de Juli blev fremdeles allernaadigst bifaldet, at Vordingborg Kirkes Forpligtelse mod den nedlagte lærde Skole i denne By for Aarene 1844—46, til Beløb ialt 1938 rb. 81 sk., maa bortfalde mod at Kirken erlægges 1000 rb., Halvdelen i 1848, Halvdelen i 1849.

— Endnu et andet, tidligere i Aarhus omtalt, økonomist Anliggende, som i 1848 har fundet sin endelige Afgjorelse, bør her ikke forbigaaes. Det er nemlig i Aarhus for 1844 og senere meddelt, at og under hvilke Vilkaar det i bemeldte Aar var bleven allernaadigst bestemt, at det Viborg Kathedralskole tilhørende Fæstegods i Worde, Tistbek og Raunstrup Sogne maatte tilbydes Fæstterne til Ejendom, og at de fleste af Fæstterne havde modtaget Tilbudet, men dog ikke alle. Da der fra samtlige tilbageværende Fæsttere var indkommet Andragende om at de, uagtet de ikke inden den fastsatte Tidsfrist havde benyttet Tilbudet, maatte erholde denne forlangt og saaledes endnu have Tilladelse til under samme Vilkaar som de andre at erhverve Ejendomsret over Stederne, blev ved kongelig Beslutning af 4de April Sagen derhen afgjort, at Ministeriet allernaadigst bemyndigedes til at tilsiige de endnu tilbageværende 14 Fæsttere paa forommeldte Gode's Ejendom paa deres Fæstesteder for den i den kongelige Beslutning af 15de Mars 1844 bestemte Pris, med en Forhøjelse af 10 Procent, og iøvrigt paa de i bemeldte allerhøjeste Beslutning fastsatte Vilkaar.

— Af det lærde Skolevæsens Regnskab for 1847 meddeles her, ligesom oven for Sorø Akademi, de vigtigste Resultater.

Skolevæsenet i det Hele har i bemeldte Aar haft	
Indtægt ialt efter Budg.	167800 rb. virkelig 206665 rb. 73 ff. indv. 38865 rb. 73 ff.
Udgift — —	164500 — — 164556 — 22 — tabt 56 — 22 —
— udenfor Budg. . .	— — 31784 — 87½ — — 31784 — 87½ —

Overskud*)	3300 rb. virk.	10324 rb. 59½ ff. indv.	7024 rb. 59½ ff.
Derhos er indkommet extraordinært Rest-			
Kjøbesummen for en afhændet Fæste-			
gaard (se Aarb. 1846 p. 203)	600 — = —	600 — = —	
		10924 rb. 59½ ff.	7624 rb. 59½ ff.

Bed dette Overskud er Formuestanden saavel for Skolefonden som for selve Skolerne forandret saaledes:

	A. Den almindelige Skolefonds.					B. De lærde Skolers og tilhørende Fonds'.					A og B. ialt.			
	rentebærende Kapital.		ifferente-bærende Kapital.		Tilsammen.	rentebærende Kapital.		ifferente-bærende Kapital.		Tilsammen.				
	rb.	ff.	rb.	ff.	rb.	ff.	rb.	ff.	rb.	ff.	rb.	ff.		
31te Decbr. 1846	122787.	73.	30658.	42½.	153446.	19½.	362949.	10.	27402.	63½.	390351.	73½.	543797.	93.
31te Decbr. 1847	145854.	47.	24470.	45.	170324.	92.	355916.	50½.	28481.	10.	384397.	60½.	554722.	56½.
altsaa formindstet med			6187.	93½.			7032.	55½.			5954.	13.		
føroget med . . .	23066.	70.			16878.	72½.			1078.	42½.			10924.	59½.

*) Af de udenfor Budgettet nedgaaede 31784 rb. 87½ ff. er Størstedelen, nemlig 22099 rb. 56½ ff., anvendt til Bygningsarbejder, navnlig især for Aalborg Skole, og det Dørlige fordetmeste (9284 rb. 88 ff.) til det saakaldte Dyrtdis: Gratiale til Skoleembedsmændene ifølge allerhøjeste Beslutning af 17de Maj 1847.